

Я. І. Пузич, Н. В. Черепій ВКЛАД РЕНЕ ЛАЕННЕКА У ВИВЧЕННЯ ТУБЕРКУЛЬОЗУ

Славутська центральна районна лікарня ім. Михайлова Хмельницької області

Лаеннек Рене
(*Rene Theophile Hyacinthe Laënnec, 1781–1826*)

В лютому цього року виповнилося 230 років від дня народження відомого французького лікаря, одного із основоположників сучасної клінічної медицини і паталогічної анатомії, винахідника стетоскопу, члена Медичної академії Франції Рене Лаеннека.

Народився він 17 лютого 1781 року в сім'ї офіцера. В шестирічному віці залишився без матері і хлопчика забрав до себе його дядько. В віці 14 років в Нанті юнак почав вивчати медицину. Одночасно його віддали на навчання у центральну школу суспільних праць, створену в Парижі революційним конвентом. Це було відразу після Великої Французької буржуазної революції кінця XVIII століття.

Службова кар'єра Лаеннека формувалася дуже успішно. Не довго пробувши в чині хірурга 3-го класу, в 1799 році він став хірургом 2-го класу, що відкрило йому широку дорогу по службі в республіканській армії.

В 1801 році йому вдалося переїхати до Парижу і поступити в школу здоров'я. Тут він не тільки удосконалював свої медичні знання, але й проходив у Шаріті практику у Ж. Корвізара.

Після навчання на медичному факультеті Паризького університету він у 1802 році стає військовим лікарем.

В цьому ж році було опубліковано його роботу про перитоніти, де вперше було описано різноманітність протікання цього захворювання, наведено чітко описані його симптоми.

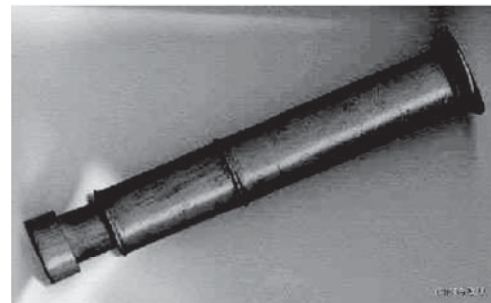
В 1804 році Рене Лаеннек виступив з двома дисертаціями, присвяченими Гіпократу, в яких дав аналіз його вчення і висловив припущення, що творіння Гіпократа належать перу багатьох дослідників.

В 1806 році він залишає знамениту медичну школу Корвізара і приступає до самостійної практичної діяльності при госпіталі Божон, а в 1816 році отримує посаду лікаря в лікарні Неккера.

В 1814 році стає головним редактором «Медичного журналу».

Це був період, коли починається слава Наполеона, який прагнув покорити весь світ. Лаеннеку також доводилося брати участь у війні з шаунами в якості військового лікаря. В цей період ним була написана філософська праця про війну. В ній приводиться думка про випадковість війн, але разом з тим підкреслюється роль медицини в військових баталіях.

Історичною заслугою Рене Лаеннека є винайдення ним в 1816 році стетоскопу і розробка методу аускультатції. Винайдений стетоскоп і новий метод обстеження хворих відкрили великі можливості в виявленні багатьох захворювань, їх уточненні і цілеспрямованому лікуванні.

Стетоскоп конструкції Рене Лаеннека
(музей Нантського університету)

Вчений став широко застосовувати патологоанатомічні дослідження, співставляти їх з ходом лікування. Без мікроскопа, використовуючи лупу, Р. Лаеннек описав багато паталогічних процесів при захворюваннях легень, печінки, перитонітах та ін.

Його книга про аускультатцію, яка була написана в 1819 році, не втратила свого значення до наших днів, в ній знайшли відображення багато проблем пульмонології. Лаеннек описав картину при вислуховуванні легень, характерну для певних захворювань (крепітуючі хрипи в початковій стадії крупозної пневмонії, свистячі хрипи при бронхіті, металевий звук при піопневмотораксі).

В цій книзі також детально розглянута проблема туберкульозу легень. Це було перше найбільш повне описання даного захворювання, в якому викладені не тільки симптоми хвороби, але й анатомічні поняття, зв'язані з його локалізацією. Різні форми протікання захворювання він об'єднав єдиною назвою: туберкульоз, оскільки в основі них завжди лежав бугорок, як морфологічний субстрат. Цим самим він встановив специфічність туберкульозного процесу задовго до відкриття збудника. Вивчаючи питання про кровохаркання, Рене

Лаеннек встановив, що воно є не причиною хвороби, а її наслідком. Він не тільки описав туберкульоз, але й висловив думку про його виліковування, про можливості загоєння каверн. З лікувальною метою Лаеннек радив хворим зберігати фізичний і душевний спокій, добре харчуватися і більше перебувати на свіжому повітрі.

Коло медичних проблем, які цікавили Рене Лаеннека було достатньо широким. Він вивчав питання про зв'язок людини з природою і опублікував роботу про глисти.

Його цікавили захисні сили мозку, у результаті чого з'являється робота про оболонку мозку. Він вивчає печінку, у результаті чого з'являється робота про цирроз печінки. Р. Лаеннек стояв на позиції неухильного наслідування перевіреному факту, точності в спостереженнях і стриманості у висновках. Він показав, що багато захворювань залежать не тільки від стану організму, але і від впливу на нього зовнішніх умов.

В 1822 році вчений обирається професором коледжу і членом Медичної Академії. В 1823 році Лаеннек отримує кафедру і за великі заслуги в медицині його обирають членом Медичної Академії Франції та головою анатомічного товариства, заснованим його другом, відомим хірургом Дюпюїтреном.

Але, на жаль, при вивченні туберкульозу, повний сил і енергії Рене Лаеннек захворів на блискавичну форму сухот і в віці 45 років 13 серпня 1826 року помер.

Через роки, згадуючи заслуги лікаря Рене Лаеннека, Клод Бернар висловився словами Томаса Карлейля: «Історія світу — це біографії великих людей». Перефразовуючи ці слова, можна сказати: історія медицини — це біографія великих лікарів, і ця країна, яка вміє цінити своїх великих людей, не повинна боятися за своє майбутнє.

ЛИТЕРАТУРА

1. Михайлов, Ф. А. Рене Теофил Гиацинт Лаеннек [Текст] / Ф. А. Михайлов // Клин. мед. — 1967. — Т.45, № 12. — С.144.
2. *Врачи-философы: Руководство для врачей* [Текст] / Под ред. Чикина С. Я. — Москва: Медицина, 1990. — 384 с.